

TFRS 8 FAALİYET BÖLÜMLERİ STANDARDININ GETİRDİKLERİ VE BİR BÖLÜMSEL RAPORLAMA UYGULAMASI*

Doç. Dr. Cemal ELİTAŞ**

Öğr. Gör. Dr. Serkan ÖZDEMİR***

ÖZ

İşletmeler, dünya ticaret hacminin büyümesi ile beraber birden çok alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak da işletmelerin faaliyetlerinin, bölümlere ayrılarak incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. IASB ve FASB tarafından yönetilen uluslararası finansal raporlama standartlarının oluşturulması sürecinde, IAS 14 ve SFAS 131 standartlarının birleştirilmesi ile oluşturulan IFRS 8 standardı, 31 Aralık 2008 tarihinden sonraki dönemlerde kullanılmak üzere yayınlanmıştır. Türkiye’de de eşzamanlı olarak yayınlanan TFRS 8 standardının, TMS 14 standardı ile karşılaştırıldığında bölümsel raporlama uygulamalarına olumlu katkılar sağlayacağı beklenmektedir. Türkiye’de çok kısa geçmişe sahip bölümsel raporlama uygulamaları işletmeler tarafından tam olarak anlaşılammışken, TFRS 8 standardı ile yapılan önemli değişiklikler, uygulama alanında önemli sıkıntılar yaratmıştır. Şirketlerin bölümsel raporları incelendiğinde çok farklı uygulamalar ile karşılaşmak mümkündür. Hatta bazı şirketlerin standart şartlarının dışına çıktığı da görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: TFRS 8, Bölümsel Raporlama, Faaliyet Bölümlendirme

JEL Sınıflandırması: M 41 – M 42

WHAT THE NEW STANDARDS OF THE TFRS 8 ACTIVITY DIVISIONS INTRODUCE AND AN APPLICATION OF DIVISIONAL REPORTING

ABSTRACT

As consequence of the larger global trade volume, companies are now operating in multiple business activities. As consequence of this development, the need for the characterization of the company activities to evaluate them has

* Bu makale “TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Borsaya Kote (İMKB 100) Şirketler Üzerine Bir Uygulama” isimli Doktora tezinden üretilmiştir.

** Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, celitas@aku.edu.tr

*** Pamukkale Üniversitesi, Buldan Meslek Yüksekokulu, sozdemir@pau.edu.tr

been arisen. During the process of foundation of the international financial reporting standards led by the IASB and FASB, the IFRS 8 standard built up by bringing the IAS 14 and SFAS 131 standards together was issued to be in effect after 31st December 2008. It was stated that the TFRS standard issued simultaneously in Turkey, have positive contribution to the segmental reporting when compared to the TMS 14 standard. Turkey has a history of a very short segment reporting practices by businesses, while fully don't understand, significant changes made by IFRS 8 standard, has created significant problems in practice. Segmental reports of the companies examined, it is possible to encounter with many different applications. Its is also where some companies even beyond the standard requirements.

Keywords: TFRS 8, Segment Reporting, Activity Segmentation

JEL Classification: M 41, M 42

1. GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan ve ABD'nin başını çektiği yeni ekonomik düzen, dünya ticaret hacminin hızla büyümesine neden olmuştur. Böyle bir ortamda işletmeler birden çok alanda ve ülkede faaliyet göstermeye başlamışlardır. Bunun sonucu olarak da işletmelerin faaliyetlerinin bölümlere ayrılarak incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ayrıca finansal tablo kullanıcıları için finansal analizde, konsolide tablo bilgilerinin yanında daha ayrıntılı bölümsel raporlama bilgilerine de gerek duyulmaya başlanmıştır. Bunun yanında sermaye piyasalarının yaygınlaşması ve genişlemesi kurumsal ve bireysel yatırımcıların sayısını da arttırmıştır. Sermaye piyasalarındaki artan rekabet, işletmelerin yatırımcılarına daha detaylı finansal bilgi sunabilme gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında işletme ortakları ve işletmeye borç verenlerde bölümsel raporlama bilgileri ile daha yakından ilgilenmeye başlamışlardır.

Birçok alanda ve ülkede faaliyet gösteren uluslararası işletmelerin yönetilmesi ve performans analizlerinin yapılarak geleceğe dönük kararların alınabilmesi gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Bölümsel raporlama bu zorlukları ortadan kaldırarak, yanlış yönetim kararlarının alınması riskini azaltan bir uygulamadır (Hermann ve Wayne 1996, 2). Ayrıca kârlılık oranları, büyüme fırsatları ve riskler bir sektörden diğerine, bir coğrafyadan diğerine önemli oranda değişiklikler gösterebilmektedir. Bundan dolayı farklı sektörlerde veya farklı coğrafyalarda faaliyet gösteren işletmeler, bir bütün olarak işletmeyi, faaliyet gösterdiği ekonomik çevreyi ve işletmenin gelişim durumunu anlamak için, bölüm-

leri hakkında finansal bilgileri de düzenlemelidir (Uyar ve Güngör-müş 2009, 428). Konsolide finansal tablolar bölümlerin kârlılıklarını, nakit akımına katkılarını ve büyüme kapasitelerini gizledikleri için, bazı durumlarda bölümler hakkında yanlış kararlar alınmasına sebep olabilmektedir. Bu sebeple bölüm bilgileri olmadan hem yatırımcı, hem işletme ortağı hem de yönetici gözüyle işletmenin geleceği ile ilgili doğru kararlar verebilmek zorlaşmaktadır (Benjamin ve Diğerleri 2010, 31).

Bu bağlamda çalışmanın konusunu oluşturan Faaliyet Bölümleri Standardı da (TFRS 8) finansal bilgilerin sunulmasında önemli ve gerekli bir standart olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok işletmenin ürettiği ürün ve hizmet grupları ile faaliyet gösterdiği coğrafi bölgeler; kârlılık, büyüme fırsatları, geleceğe ilişkin beklentiler ve riskler açısından farklılık göstermektedir. Finansal bilgileri konsolide finansal tablolarda sunulan bir işletmenin, faaliyet veya coğrafi bölümlerinden birinin zarar etmesi, diğerlerinin kâr elde etmesini ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle işletmeler, finansal bilgilerinin bir bütün olarak sunmanın yanında, bölümlere ayırarak da sunmalıdır.

Bölümsel raporlamanın işletmeler açısından önemli olduğu böyle bir ortamda, aykırı bazı durumlarda yaşanmaktadır. Bazı işletmeler yaşanan aşırı rekabetten dolayı, finansal bilgilerinin bölümsel detaylarını kamuoyu ile paylaşmaktan çekinmektedir. Bu durum da bölümsel raporların detaydan uzak hazırlanmasına sebep olmaktadır. Böylece muhtemel yatırımcılar ve küçük ortaklar işletme hakkında detaylı bilgi edinmemektedir.

Dünyada, Bölümlere Göre Raporlama Standardı - Segment Reporting (IAS 14) ve Bağlantılı Bilgi ve Kuralların Bölümsel İçeriği Hakkında Kamuoyu Bilgilendirme Standardı – Disclosures about Segment of an Enterprise and Related Information (SFAS 131) olarak iki farklı muhasebe standardı grubunda uygulanan bölümsel raporlama, tek bir bölümsel raporlama dili oluşturabilmek amacıyla Faaliyet Bölümleri Standardı – Operating Segments (IFRS 8) standardında birleştirilmiştir. Fakat bu durum birçok farklı uygulamayı da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de Bölümlere Göre Raporlama Standardı’nın (TMS 14) yerine 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren Faaliyet Bölümleri Standardı (TFRS 8) ile bölümsel raporlamada önemli değişiklikler meydana gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe giren TFRS 8 standardı şartlarını kapsamlı olarak inceleyen bir örnek uygulama ortaya koymaktır. Bu amaçla kurgulanan bir şirke-

tin, 2010 yılında hazırlayacağı bölümsel raporların, TFRS 8 standardı şartlarına uygun olarak uygulanması hedeflenmiştir.

2. BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMANIN TARİHİ GELİŞİMİ

Bölümsel raporlama ihtiyacı ilk olarak, 1960'lı yıllarda ABD'de Endüstriyel Holdinglerin talepleri doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Amerika Sermaye Piyasası Kurulu – Securities and Exchange Commission (SEC) bu doğrultuda bölümsel raporlama standardının oluşturulması çalışmalarına 1969 yılında başlamıştır (Coller ve Pierce 1999, 65). Finansal Muhasebe Standartları Kurulu – Financial Accounting Standards Board (FASB) tarafından standart haline getirilmesi ise Mali Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması Standardı – Financial Reporting for Segments of a Business Enterprise (SFAS 14) adıyla Aralık-1976 tarihinde gerçekleşmiştir. SFAS 14 standardı, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi – International Accounting Standard Committee (IASC) tarafından yayınlanan IAS 14 standardına da temel oluşturmuş bir standarttır. Standardı ABD'de yaygın olarak kullanan ilk şirketler General Electrics ve ITT olmuştur. 1990'lı yıllarda FASB ve IASC bölümsel raporlama standartlarında önemli revizyonlar yapmışlardır. Öncelikle FASB 1997 yılında SFAS 14 standardının yerine “yönetim merkezli” SFAS 131 standardını yayınlamıştır. Bu standart ile bölümsel raporlama bilgilerinin daha çok muhasebesel boyutları değil, yönetsel boyutları ön plana çıkarılmıştır. IASC tarafından IAS 14 standardında yapılan revizyonun temelinde ise, “risk ve getiri” yer almaktadır. Revize Edilmiş IAS 14) standardı Avrupa Birliği ülkelerinde resmi olarak kullanılmaya başlanması ise 2003 yılında gerçekleşmiştir. 2006 yılında ise revize edilmiş IAS 14 standardı SFAS 131 standardının ilkeleri temelinde birleştirilerek, IFRS 8 standardı yayınlanmıştır (Veron 2007, 3).

Türkiye'de muhasebe standartlarının oluşturulması yönünde ihtiyacı karşılamak üzere Şubat-1994'de TÜRMOB tarafından TМУDESK kurulmuştur. TМУDESK'in amacı, tüm ülkede faaliyette bulunan işletmelerin ve diğer kuruluşların finansal tablolarının düzenlenmesinde yararlanılan muhasebe ilkelerinde tek düzeni sağlamaktır. TМУDESK, ulusal muhasebe standartlarını oluştururken, Uluslararası Muhasebe Standartları ile uyumlu, Türk ekonomisi, işletmelerin yapısı ve gereksinimleri yönünde çalışmalar yapmaktadır.

TМУDESK tarafından bölümlere göre raporlama ile ilgili 11 Nolu “Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması” standardı Nisan-1996'da yayınlanmış olup 01.01.1997 tarihinden itibaren yürürlüğe

girmiştir. Bu aşamada hazırlanan 11 Nolu Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması Standardı, IAS 14 standardı ile uyum içinde hazırlanmıştır.

Türkiye’de muhasebe alanında yaşanan standartlaşma eksikliğini giderecek, uluslararası platformda geçerli olacak standartları üretecek ve uygulamasını sağlayacak, devlet desteğiyle yaptırım gücü olan kuruluşa olan gereksinimin giderilmesi amacıyla 4487 sayılı SPK Kanuna 18.12.1999 tarihinde eklenen madde ile TMSK kurulmuştur. Böylece Türkiye’de muhasebe standartları çıkarma yetkisi tek bir kuruluşa verilerek bu konuda önemli bir adım atılmıştır. Kurul, kamu tüzel kişiliğine haiz olup, idari ve mali özerkliğe sahiptir. TMSK’nın kurulması ile TMUDESK fiilen ortadan kalkmış ve o zamana kadar çıkarmış olduğu standartlar TMSK tarafından takip edilir hale gelmiştir.

Çağdaş dünya uygulamaları ve Avrupa Birliği mevzuatına uyum sağlamak amacıyla TMSK, IASB ile yaptığı telif anlaşması ile Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını benimsemiştir. Tüm standartların resmi çevirisi yapılarak Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) olarak yayınlanmıştır. Zaman içerisinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında yapılan değişikliklerin dünya uygulamaları ile eş zamanlı olarak Türkiye Muhasebe Standardı’na yansıtılarak TMS ve TFRS’lerin güncelliğinin korunması hedeflenmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda IASB tarafından yayınlanmış olan IAS 14 standardı Türkçeleştirilerek TMSK tarafından TMS 14 olarak 03.03.2006 tarihinde 31.12.2005 tarihinden sonraki dönemlerde uygulanmak üzere yayınlanmıştır.

IASB’ın IAS 14 standardını yürürlükten kaldırarak, yerine 1 Ocak 2009’dan itibaren uygulanacak IFRS 8 standardını yayınlaması, TMSK’nın da bu konuda yeni bir düzenleme yapmasını gerekli kılmıştır. Bu çerçevede TMSK, IFRS 8 standardını Türkçeleştirerek TFRS 8 standardı olarak 15.07.2007 tarihli ve 26583 sayılı Resmi Gazete’de yayınlamıştır. TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardı 31.12.2008 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. TFRS 8 Standardının uygulanmasıyla “TMS 14 Bölümlere Göre Raporlama” standardı yürürlükten kaldırılmıştır. İsteyen işletmeler TFRS 8 standardını 31.12.2007 ve 31.12.2008 tarihli finansal tablolarında “TMS 7 Nakit Akış Tabloları”, “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar”, “TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama” ve “TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” kapsamında standartta yer alan şekliyle uygulayabilme imkânına sahip olmuşlardır.

3. TFRS 8 STANDARDININ GETİRDİĞİ ESASLAR

TFRS 8 standardı, TMS 14 standardı yerine 2009 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. TFRS 8 standardı ile yönetim yaklaşımının temel alınması, bölümsel raporlamada gerçekleştirilen en büyük değişimdir. TFRS 8 standardı bölümsel raporlama da önemli değişiklikler getirecektir.

TFRS 8 standardı ile TMS 14 standardının karşılaştırarak aralarındaki farkları ve TFRS 8 standardının etkilerini tespit etmeye yönelik yapılan bir çalışmada Tablo 1'deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 1. TFRS 8 Standardı İle TMS 14 Standardının Karşılaştırılması

	TFRS 8	TMS 14	ETKİLER
Kimler Uygular	Hisse senetleri veya borçlanma senetleri borsalar veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören, özkaynağa dayalı veya borçlanma senetlerini kamuya açık menkul kıymet piyasalarında ihraç etme aşamasında olan ve halka arz etmek üzere, ilgili düzenleyici kurum kaydına alınan ya da kayda alınma sürecinde olan işletmeler tarafından uygulanır.	Hisse senetleri veya borçlanma senetleri borsalar veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören işletmeler ve özkaynağa dayalı veya borçlanma senetlerini kamuya açık menkul kıymet piyasalarında ihraç etme aşamasında olan işletmeler tarafından uygulanır.	TFRS 8 standardında uygulama alanı geniş tutularak finansal araçlarını halka arz etmek üzere, ilgili düzenleyici kurum kaydına alınan ya da kayda alınma sürecinde olan işletmeler de kapsama dahil edilmiştir.
Faaliyet Bölümü Tanımı	Hasılat elde edilen ve harcama yapılan işletme faaliyetlerine ilişkin kararların alınması ve bölümün performansının değerlendirilmesi için düzenli finansal bilgilerin bölüm yöneticileri tarafından elde edilebildiği bölümlerdir.	Faaliyet ve Coğrafi tabanlı işletme bölümlerinin risk ve getiri durumuna göre sıralanması işlemidir.	TFRS 8 standardı ile bölümsel raporlama yapısının değişmesi ile bölüm sayısında artış beklenmektedir.
Hangi Bilgiler Raporlanır	Faaliyet bölümlerinde raporlanacak bilgiler, yönetim yaklaşımının etkisi ile yönetim işini kolaylaştıracak şekilde tespit edilir.	Bölümsel raporlamada kullanılacak bilgiler, konsolide finansal tablo temelli olmak zorundadır.	Yönetim yaklaşımı ile açıklanacak bölüm bilgileri, yöneticilerin işini kolaylaştıracak ve diğer finansal tablo kullanıcılarına işletme hakkında daha detaylı bilgiler sağlayacaktır.
Bölüm Bilgilerinin Ölçüm Temeli	Faaliyet bölümlerinde yayınlanan finansal bilgiler, yönetim yaklaşımı temel alınarak faaliyet bölüm yöneticileri tarafından belirlenir.	Bölümlerde yayınlanan finansal bilgiler TFRS temelli ve uyumlu olmak zorundadır.	Yönetim yaklaşımı ile oluşturulan faaliyet bölüm bilgilerinin karşılaştırma ve kontrol yönleri zayıftır. Ayrıca bu tarz bölümsel raporlamalar daha maliyetli olabilmektedir.

Kaynak: www.pwc.com, 15.02.2010.

4. TFRS 8 STANDARDI ŞARTLARINA UYGUN BİR BÖLÜMSEL RAPORLAMA UYGULAMASI

Bölümsel raporlama Türkiye’de ilk olarak, 1997 yılında yürürlüğe giren 11 Nolu Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması Standardı ile yaygın olmasa da uygulanmaya başlanmıştır. Yaygın olarak uygulanmaya başlanması ise, TMS 14 standardının yürürlüğe girdiği 2006 yılına denk gelmektedir. Bu çok kısa geçmişe sahip bölümsel raporlama uygulamaları şirketler tarafından tam olarak anlaşılammışken, TFRS 8 standardı ile yapılan önemli değişiklikler, uygulama alanında sıkıntılar yaratmıştır. İMKB’de işlem gören şirketlerin bölümsel raporları incelendiğinde, şirketlerin çok farklı uygulamalar yaptığı ve hatta bazı şirketlerin standart şartlarının dışına çıktığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen problemlere ışık tutmak amacıyla, kurgulanan bir şirketin, 2010 yılında hazırlayacağı bölümsel raporların, TFRS 8 standardı şartlarına uygun olarak uygulanması hedeflenmiştir.

Kurgulanan X işletmesinin öncelikle 2010 yılına ait, yılsonu ve ara dönem konsolide bilanço ve gelir tabloları hazırlanmıştır. Sonrasında bu tablolardan hareketle, yılsonu ve ara dönem bölümsel raporlar, TFRS 8 standardı şartları doğrultusunda düzenlenmiştir. Ayrıca uygulama tablolarındaki tüm rakamlar varsayım sonucu türetilmiş olup, birbirlerini doğrular niteliktedir.

X işletmesi, yüzde 40’ı halka açık bir anonim şirkettir. Şirket müşterek yönetime tabi ortaklarıyla birlikte bir şirketler grubu yapısına sahiptir. Grup inşaat, turizm, üretim-ticaret ve enerji alanlarında yurt içinde ve yurt dışında faaliyet göstermektedir. Türkiye dışındaki faaliyetler Rusya, Avrupa ve Kuzey Afrika merkezli yürütülmektedir.

İşletmede, performans değerlendirme ve kaynak dağılımı kararlarının yönetim tarafından doğru alınabilmesi amacıyla, bölümsel raporlama uygulanmaktadır. İşletme yönetsel açıdan bölümler arası karşılaştırmayı, “Brüt Kâr”, “Faaliyet Kârı” ve “Dönem Kârı” rakamları üzerinden gerçekleştirmektedir.

İşletmenin 31 Aralık 2010 tarihli bilançosu Tablo 2’de, 01 Ocak – 31 Aralık 2010 dönemine ait gelir tablosu da Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 2. X İşletmesinin 31 Aralık 2010 Tarihli Konsolide Bilançosu

(Bin TL)	Cari Dönem 31 Aralık 2010	Geçmiş Dönem 31 Aralık 2009
VARLIKLAR	10.999.305	10.607.479
Dönen Varlıklar	3.711.251	3.785.896
Nakit ve Nakit Benzerleri	926.177	1.012.076
<u>Finansal Yatırımlar</u>	<u>1.116.564</u>	<u>841.663</u>
- Gerçeğe Uygun Değer Değişimleri Kâr ve Zararla İliş. Fin. Yat.	1.116.564	-
- Satılmaya Hazır Finansal Yatırımlar	-	841.663
Ticari Alacaklar	880.983	884.461
Diğer Alacaklar	1.485	2.148
Stoklar	308.535	395.415
Devam Eden Sözleşmelerden Alacaklar	15.324	2.351
Diğer Dönen Varlıklar	91.704	197.650
Müşterek Yönetime Tabi Ort. Dönen Varlıklar İçindeki Payı	362.020	448.423
Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklar	8.459	1.709
Duran Varlıklar	7.288.054	6.821.583
Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	53.762	55.748
<u>Finansal Yatırımlar</u>	<u>1.002.816</u>	<u>696.667</u>
- Gerçeğe Uygun Değer Değişimleri Kâr ve Zararla İliş. Fin. Yat.	1.002.816	-
- Satılmaya Hazır Finansal Yatırımlar	-	696.667
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	2.966.268	2.847.686
<u>Maddi Duran Varlıklar</u>	<u>2.950.543</u>	<u>2.957.146</u>
- Grup	2.855.530	2.841.955
- Grup'un Müşterek Yönetimine Tabi Ortaklıkların İçindeki Payı	95.013	115.191
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	46.277	3.856
Şerefiye	178.206	161.196
Ertelenmiş Vergi Varlığı	22.091	32.988
Diğer Duran Varlıklar	56.263	60.488
Müşterek Yönetime Tabi Ort. Duran Varlıklar İçindeki Payı	11.828	5.808
KAYNAKLAR	10.999.305	10.607.479
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.704.365	2.093.196
<u>Finansal Borçlar</u>	<u>340.458</u>	<u>499.355</u>
- Finansal Kredilerden Borçlar	336.282	495.706
- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	4.176	3.649
Ticari Borçlar	582.059	522.478
Diğer Borçlar	169.773	376.272
Devam Eden Sözleşmelerin Hakediş Bedelleri	15.623	96.156
Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	44.641	24.272
Borç Karşılıkları	22.731	37.323
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	42.389	43.949
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	101.805	103.183

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama
Uygulaması

Müşterek Yön. Tabi Ort. Kısa Vad. Yük. İçindeki Payı	384.886	390.208
Uzun Vadeli Yükümlülükler	2.471.043	2.508.656
Finansal Borçlar	582.526	758.796
- Finansal Kredilerden Borçlar	497.233	674.673
- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	85.283	84.123
Ticari Borçlar	10.245	3.485
Diğer Borçlar	26.421	24.349
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	23.178	20.845
Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	449.004	412.974
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.379.181	1.288.193
Müşterek Yön. Tabi Ort. Uzun Vad. Yük. İçindeki Payı	488	34
Özkaynaklar		
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	6.450.331	5.634.939
Yasal Ödenmiş Sermaye	2.221.689	1.821.689
Ödenmiş Sermaye Düzeltmesi	60.977	7.598
Değer Artış Fonları	216.681	221.152
Yabancı Para Çevrim Fonu	(158.658)	(142.523)
Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	201.615	168.162
Geçmiş Yıllar Kârı	3.089.258	2.742.767
Net Dönem Kârı	818.769	816.094
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	373.566	370.688

**Tablo 3. X İşletmesinin 31 Aralık 2010 Tarihinde Sona Eren Yıla Ait
Konsolide Gelir Tablosu**

(Bin TL)	Cari Dönem 31 Aralık 2010	Geçmiş Dönem 31 Aralık 2009
Satış Gelirleri	7.064.872	7.920.876
Satışların Maliyeti (-)	(5.834.056)	(6.505.015)
BRÜT KÂR	1.230.816	1.415.861
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(82.312)	(91.970)
Genel Yönetim Giderleri (-)	(206.359)	(195.957)
Diğer Faaliyet Gelirleri	90.013	79.057
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(28.712)	(39.833)
FAALİYET KÂRI	1.003.446	1.167.158
Özkaynak Yönt. Değ. Yatırımların Kâr/Zarardaki Payları	-	(2.371)
Finansal Gelirler	171.773	131.535
Finansal Giderler (-)	(157.331)	(173.227)
VERGİ ÖNCESİ KÂR	1.017.888	1.123.095
Dönem Vergi Gideri (-)	(149.430)	(172.206)
Ertelenmiş Vergi Gideri	(29.379)	(80.683)
DÖNEM KÂRI	839.079	870.206
Dönem Kârının Dağıtımı		
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	20.310	54.112
Ana Ortaklık Payları	818.769	816.094

İşletme TFRS 8’i 01 Ocak 2009’dan itibaren uygulamaya başlamış olup, ilk defa 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla hazırlanmış olan finansal tablo dipnotlarında TFRS 8 kapsamında bölümsel raporlama uygulanmıştır. İşletme öncelikle faaliyetlerine ilişkin karar almaya yetkili yönetim kurulu tarafından düzenli olarak gözden geçirilen ve iç raporlamaya dayanan faaliyet bölümlerini belirlemiştir. İşletme, Türkiye dışında da faaliyet göstermesinden dolayı, faaliyet bölümlendirmesine ek olarak coğrafi bölümlendirme de yapmaktadır. İşletmede, gerekli standart şartları sağlanmadığından büyük müşteri bölümlendirmesi yapılmamaktadır. İşletme tarafından bölümlerin belirlenmesinde dikkate alınması gereken sayısal şartlar TFRS 8 standardının 13’üncü maddesinde düzenlenmiştir.

TFRS 8 standardında bir faaliyet ve coğrafi bölümün raporlanabilir bölüm olarak belirlenebilmesi için, işletme dışı müşterilere yapılan satışlar ve bölümler arası satışlar veya transferler de dahil olmak üzere, hasılatının, işletme içi ve dışı tüm bölümlerinin toplam hasılatının yüzde 10’unu veya daha fazlasını oluşturması gerekmektedir. Ayrıca raporlanan kâr veya zararının yüzde 10’u veya daha fazlası olması veya varlıklarının, tüm bölümlerin toplam varlıklarının yüzde 10’u veya daha fazlası olması gerekmektedir. Ayrıca yönetim, bölüme ilişkin bilgilerin finansal tablo kullanıcıları için faydalı olacağına inanması durumunda, yukarıdaki sayısal alt sınırlardan herhangi birini karşılamayan bölümleri de raporlanabilir bölümler olarak değerlendirilebilir (TFRS 8.13).

İşletmenin gelir ve harcama yaratabilen ve bilgileri sürekli güncellenen dört faaliyet bölümü aşağıdaki gibidir:

- İnşaat
- Turizm
- Üretim-Ticaret
- Enerji

İşletme faaliyet bölümlerini belirlemeden önce, TFRS 8 standardının 13’üncü maddesinin faaliyet bölümü belirleme şartlarına uygun olarak bir ön değerlendirme yapmıştır. Değerlendirme sonucuna göre (Tablo 4), işletmenin faaliyet bölümü olarak belirlediği dört bölümün de, “Bölüm Kârı veya Zararı” kriterinde gerekli şartları sağladığı ve faaliyet bölümü olarak belirlenmesinde bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir. Belirlenmiş faaliyet bölümlerinde, işletme üst yönetimi tarafından atanmış birer “Faaliyet Bölüm Yöneticisi” bulunmaktadır.

Tablo 4. X İşletmesinin Faaliyet Bölümleri Belirleme Tablosu (Bin TL)

Bölümler	Bölüm Hasılatı	Oran (%)	Bölüm Kârı veya Zararı	Oran (%)	Bölüm Varlıkları	Oran (%)
İnşaat	1.704.919	24	355.530	29	4.152.744	38
Turizm	557.298	8	395.935	32	3.262.615	30
Üretim-Ticaret	779.258	11	149.400	12	756.914	7
Enerji	4.023.397	57	336.606	27	2.826.349	25
TOPLAM	7.064.872	100	1.230.816	100	10.999.305	100

İşletme tarafından belirlenen dört faaliyet bölümüne ait 31 Aralık 2010 tarihinde sona eren yıla ait faaliyet bölümlendirmesi Tablo 4’de düzenlenmiştir. Faaliyet bölümlendirmede kamuoyuna açıklanan bilgiler, TFRS 8 standardının 23’üncü maddesi şartlarına uygun olarak belirlenmiştir.

İşletmeler faaliyet bölümlerinde öncelikle her bir raporlanabilir bölüme ilişkin kâr veya zarar tutarını açıklamalıdır. Bunun yanında ilgili varlık ve borç tutarlarının işletme faaliyetlerine ilişkin karar almaya yetkili mercilere düzenli olarak sunulduğu durumlarda, her bir raporlanabilir bölüme ilişkin toplam varlık ve borç tutarları da açıklanmalıdır. Eğer işletmeler aşağıda belirtilen bilgileri düzenli olarak yetkili mercilere sunabiliyorlarsa bu bilgilerde faaliyet bölümlerinde yer almalıdır (TFRS 8.23):

- İşletme dışı müşterilerden elde edilen hasılatlar;
- Aynı işletmenin diğer faaliyet bölümleri ile işlemlerinden elde edilen hasılatlar;
- Faiz geliri;
- Faiz gideri;
- Amortisman ve itfa payları;
- TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardının 97 nci paragrafı uyarınca açıklanan önemli gelir ve gider kalemleri;
- İşletmenin; özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirilen iştiraklerin ve iş ortaklıklarının kâr veya zararında bulunan payı;
- Vergi gideri veya geliri; ve
- Amortisman ve itfa payları dışında önemli nakit dışı kalemler.

Bu çerçevede bölümsel raporda açıklanan finansal bilgilerin hangi standart maddesi ile ilgili olduğu Tablo 5 ve 6’nın son sütununda belirtilmiştir.

Bölümsel raporlama uygulamalarında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, açıklanan finansal verilerin bölüm toplamlarının konsolide toplamlarla aynı olması gerekliliğidir. Detayları TFRS 8 standardının 28'inci maddesinde açıklanan bu uygulama, Tablo 5'de "Eleminasyon" sütununda gerçekleştirilmiştir.

İşletme, 01 Ocak - 31 Aralık 2010 dönemine ait bölümsel raporlamayı düzenledikten sonra, geçmiş döneme ait bölümsel raporlamayı da aynı şartlarda Tablo 6'da düzenlemiştir. Fakat işletme 2010 yılında faaliyet bölümlerinde değişikliğe gittiği için, 2009 yılının bölümsel raporu 2010 yılı bölümsel rapor formatına göre, TFRS 8 standardının 28'inci maddesi şartları uyarınca yeniden düzenlenmiştir.

Tablo 5. X İşletmesinin 31 Aralık 2010 Tarihinde Sona Eren Yıla Ait Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

	01 Ocak – 31 Aralık 2010						
	(Bin TL)	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam
Satış Gelirleri	1.704.919	557.298	779.258	4.023.397	-	7.064.872	TFRS 8.23a
Bölüm İçi Satış Gelirleri ¹	49.069	-	20.100	29.003	(98.172)	-	TFRS 8.23b
Satışların Maliyeti (-)	(1.341.507)	(161.363)	(644.626)	(3.686.560)	-	(5.834.056)	TFRS 8.23a
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(56.951)	-	(5.332)	(29.234)	91.517	-	TFRS 8.23b
BRÜT KÂR	355.530	395.935	149.400	336.606	(6.655)	1.230.816	TFRS 8.23
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(14.112)	(19.042)	(49.158)	-	-	(82.312)	TFRS 8.23f
Genel Yönetim Giderleri (-)	(100.556)	(27.555)	(64.407)	(20.609)	6.768	(206.359)	TFRS 8.23f
Diğer Faaliyet Gelirleri	44.814	32.198	6.154	11.459	(4.612)	90.013	TFRS 8.23f
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(24.414)	(4.557)	(3.168)	(1.441)	4.868	(28.712)	TFRS 8.23f
FAALİYET KÂRI	261.262	376.979	38.821	326.015	369	1.003.446	TFRS 8.23
Finansal Gelirler	155.748	5.237	2.758	18.365	(10.335)	171.773	TFRS 8.23c
Finansal Giderler (-)	(98.388)	(10.093)	(20.879)	(33.401)	5.430	(157.331)	TFRS 8.23d
VERGİ ÖNCESİ KÂR	318.622	372.123	20.700	310.979	(4.536)	1.017.888	TFRS 8.23
Dönem Vergi Gideri (-)	(50.658)	(37.326)	(20.313)	(41.133)	-	(149.430)	TFRS 8.23h
Ertelenmiş Vergi Gideri	(2.791)	(18.921)	16.538	(24.205)	-	(29.379)	TFRS 8.23h
DÖNEM KÂRI	265.173	315.876	16.925	245.641	(4.539)	839.079	TFRS 8.23
Diğer Bölüm Giderleri							

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama Uygulaması

Maddi Duran Varlık Yatırımları	54.791	2.066	20.196	2.004	-	79.057	TFRS 8.23i
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	1.288	-	360	879	-	2.527	TFRS 8.23i
Toplam Yatırım Harcamaları	56.079	2.066	20.556	2.883	-	81.584	TFRS 8.23i
Amortisman Gideri	85.469	5.312	18.451	81.884	-	191.116	TFRS 8.23e
İfta Payları	612	139	378	242	-	1.371	TFRS 8.23e
31 Aralık 2010							
Bölüm Varlıkları	4.152.744	3.262.615	756.914	2.826.349	683	10.999.305	TFRS 8.23
Bölüm Yükümlülükleri	897.723	571.958	411.982	2.292.075	1.670	4.175.408	TFRS 8.23

¹ Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

Tablo 6. X İşletmesinin 31 Aralık 2009 Tarihinde Sona Eren Yıla Ait Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

	01 Ocak – 31 Aralık 2009 ¹						
	(Bin TL)	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam
Satış Gelirleri	2.906.439	619.130	676.674	3.718.633	-	7.920.876	TFRS 8.23a
Bölüm İçi Satış Gelirleri ²	122.373	-	35.315	-	(157.688)	-	TFRS 8.23b
Satışların Maliyeti (-)	(2.480.211)	(149.575)	(531.885)	(3.343.344)	-	(6.505.015)	TFRS 8.23a
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(121.872)	-	(6.535)	(196)	128.603	-	TFRS 8.23b
BRÜT KÂR	426.729	469.555	173.569	375.093	(29.085)	1.415.861	TFRS 8.23
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(14.220)	(5.426)	(72.324)	-	-	(91.970)	TFRS 8.23f
Genel Yönetim Giderleri (-)	(96.770)	(25.845)	(62.777)	(17.698)	7.133	(195.957)	TFRS 8.23f
Diğer Faaliyet Gelirleri	35.031	21.213	8.692	15.959	(1.838)	79.057	TFRS 8.23f
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(19.720)	(4.923)	(19.397)	(1.023)	5.230	(39.833)	TFRS 8.23f
FAALİYET KÂRI	331.050	454.574	27.763	372.331	(18.560)	1.167.158	TFRS 8.23
Özkaynak Yönt. Değ. Yat. Kâr/Zarar Payları	-	-	(2.371)	-	-	(2.371)	TFRS 8.23g
Finansal Gelirler	116.882	4.924	4.604	27.789	(22.664)	131.535	TFRS 8.23c
Finansal Giderler (-)	(86.680)	(17.465)	(28.677)	(57.839)	17.434	(173.227)	TFRS 8.23d
VERGİ ÖNCESİ KÂR	361.252	442.033	1.319	342.281	(23.790)	1.123.095	TFRS 8.23
Dönem Vergi Gideri (-)	(98.539)	(63.821)	(9.846)	-	-	(172.206)	TFRS 8.23h
Ertelenmiş Vergi Gideri	6.400	(4.858)	1.021	(83.246)	-	(80.683)	TFRS 8.23h
DÖNEM KÂRI	269.113	373.354	(7.506)	259.035	(23.790)	870.206	TFRS 8.23
Diğer Bölüm Giderleri							

Maddi Duran Varlık Yatırımları	79.004	48.170	29.516	14.348	-	171.038	TFRS 8.23i
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	264	447	131	833	-	1.675	TFRS 8.23i
Toplam Yatırım Harcamaları	79.268	48.617	29.647	15.181	-	172.713	TFRS 8.23i
Amortisman Gideri	120.832	5.577	33.507	82.607	-	242.523	TFRS 8.23e
İtfa Payları	275	209	1.066	244	-	1.794	TFRS 8.23e
31 Aralık 2009¹							
Bölüm Varlıkları	3.829.202	3.193.782	791.361	2.792.231	903	10.607.479	TFRS 8.23
Bölüm Yükümlülükleri	1.289.186	582.525	494.933	2.233.801	1.407	4.601.852	TFRS 8.23

¹ Şirketin faaliyet bölümlerinde yapılan değişiklikler nedeniyle TFRS 8 standardının 28'inci maddesi uyarınca geçmiş dönem bölümsel raporlama bilgileri yeniden düzenlenmiştir.

² Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

İşletmenin gelir ve harcama yaratabilen ve bilgileri sürekli güncellenen dört coğrafi bölümü aşağıdaki gibidir:

- Türkiye
- Rusya
- Avrupa
- Kuzey Afrika

İşletme, coğrafi bölümlerini belirlemeden önce, TFRS 8 standardının coğrafi bölümü belirleme şartlarına uygun olarak bir ön değerlendirme yapmıştır. Değerlendirme sonucuna göre (Tablo 7), işletmenin coğrafi bölüm olarak belirlediği dört bölümden Türkiye ve Rusya'nın gerekli şartları sağladığı tespit edilmiştir. İşletme, Avrupa ve Kuzey Afrika bölümleri gerekli şartları sağlamasa da, TFRS 8 standardın 13'üncü maddesindeki "Yönetimin bölüme ilişkin bilgilerin finansal tablo kullanıcıları için faydalı olacağına inanması durumunda, yukarıdaki sayısal alt sınırlardan herhangi birini karşılamayan bölümleri de raporlanabilir bölümler olarak değerlendirilebilir" ibare doğrultusunda, bu bölümleri de coğrafi bölüm olarak belirlemiştir. Belirlenmiş coğrafi bölümlerde, işletme üst yönetimi tarafından atanmış birer "Faaliyet Bölüm Yöneticisi" bulunmaktadır.

Tablo 7. X İşletmesinin Coğrafi Bölümleri Belirleme Tablosu (Bin TL)

Bölümler	Bölüm Hasılatı	Oran (%)	Bölüm Varlıkları	Oran (%)
Türkiye	5.053.004	72	6.198.984	56
Rusya	1.645.367	23	3.942.119	36
Avrupa	271.782	4	741.945	7
Kuzey Afrika	94.719	1	115.574	1
TOPLAM	7.064.872	100	10.998.622	100

İşletme tarafından belirlenen dört coğrafi bölümüne ait 31 Aralık 2010 tarihinde sona eren yıla ait coğrafi bölümlendirme Tablo 8’de düzenlenmiştir. Coğrafi bölümlendirmede kamuoyuna açıklanan bilgiler, TFRS 8 standardının 33’üncü maddesi şartlarına uygun olarak belirlenmiştir.

İşletmeler gerekli bilginin mevcut olmaması ve bilginin hazırlanmasının aşırı maliyetli olması gibi durumlar söz konusu olmadığı sürece, bölümsel raporlarında aşağıdaki coğrafi bilgileri raporlar (TFRS 8.33):

(a) (i) İşletmenin genel merkezinin bulunduğu ülke ile ilişkilendirilen ve (ii) işletme hasılatının elde edildiği tüm yabancı ülkelerle toplu olarak ilişkilendirilen, dış müşterilerden elde edilen hasılatlar. Eğer tek bir yabancı ülkeyle ilişkilendirilen dış müşterilerden elde edilen hasılatlar önemli ise, bu hasılatlar ayrı olarak açıklanır. İşletme, dış müşterilerden elde edilen hasılatları ayrı ayrı ülkelerle ilişkilendirme esasını açıklar.

(b) Finansal araçlar, ertelenmiş vergi varlıkları, işten ayrılma sonrası çalışanlara sağlanan fayda varlıkları ve (i) işletmenin genel merkezinin bulunduğu ülkede yer alan ve (ii) işletmenin varlıkları elinde tuttuğu tüm yabancı ülkelerde toplamda yer alan sigorta sözleşmelerinden doğan haklar dışındaki duran varlıklar. Eğer tek bir yabancı ülkedeki varlıklar önemli ise, bu varlıklar ayrı olarak açıklanır.

Bu çerçevede, bölümsel raporda açıklanan coğrafi bilgilerin hangi standart maddesi ile ilgili olduğu, tablonun son sütununda belirtilmiştir.

Bölümsel raporlama uygulamalarında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, açıklanan finansal verilerin bölüm toplamlarının konsolide toplamlarla aynı olması gerekliliğidir. Detayları TFRS 8 standardının 28’inci maddesinde açıklanan bu uygulama, Tablo 8’de “Eleminasyon” sütununda gerçekleştirilmiştir.

İşletme 01 Ocak - 31 Aralık 2010 dönemine ait coğrafi bölümsel raporlamayı düzenledikten sonra, geçmiş döneme ait coğrafi bölümsel raporlamayı da aynı şartlarda Tablo 8’de düzenlemiştir.

Tablo 8. X İşletmesinin 31 Aralık 2010 Tarihinde Sona Eren Yıla Ait Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Ocak – 31 Aralık 2010						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	5.053.004	1.645.367	271.782	94.719	-	7.064.872	TFRS 8.33a
Bölüm İçi Satışlar	91.422	6.750	-	-	(98.172)	-	TFRS 8.33a
Yatırım Harcamaları	35.005	36.628	7.037	2.914	-	81.584	TFRS 8.33b
	31 Aralık 2010						
Bölüm Varlıkları	6.198.984	3.942.119	741.945	115.574	-	10.998.622	TFRS 8.33b

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

Tablo 9. X İşletmesinin 31 Aralık 2009 Tarihinde Sona Eren Yıla Ait Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Ocak – 31 Aralık 2009						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	4.863.990	2.240.524	665.663	150.699	-	7.920.876	TFRS 8.33a
Bölüm İçi Satışlar	89.616	68.072	-	-	(157.688)	-	TFRS 8.33a
Yatırım Harcamaları	65.801	92.050	10.433	4.593	-	172.877	TFRS 8.33b
	31 Aralık 2010						
Bölüm Varlıkları	5.797.466	4.050.419	674.275	84.416	-	10.606.576	TFRS 8.33b

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

İşletmenin 30 Eylül 2010 tarihli bilançosu Tablo 10'da, 01 Ocak – 30 Eylül 2010 dönemine ait gelir tablosu da Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 10. X İşletmesinin 30 Eylül 2010 Tarihli Konsolide Bilançosu

(Bin TL)	Cari Dönem 30 Eylül 2010	Geçmiş Dönem 30 Eylül 2009
VARLIKLAR	10.403.210	10.607.479
Dönen Varlıklar	3.679.892	3.785.896
Nakit ve Nakit Benzerleri	1.149.037	1.012.076
Finansal Yatırımlar	913.458	841.663
Ticari Alacaklar	820.124	884.461
Diğer Alacaklar	1.520	2.148
Stoklar	348.842	395.415
Devam Eden Sözleşmelerden Alacaklar	17.282	2.351
Diğer Dönen Varlıklar	98.064	197.650

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama
Uygulaması

Müşterek Yönetime Tabi Ort. Dönen Varlıklar İçindeki Payı	329.934	448.423
Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklar	1.631	1.709
Duran Varlıklar	6.723.318	6.821.583
Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	45.462	55.748
Finansal Yatırımlar	859.125	696.667
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	2.768.767	2.847.686
<u>Maddi Duran Varlıklar</u>	<u>2.749.040</u>	<u>2.957.146</u>
- Grup	2.651.631	2.841.955
- Grup'un Müşterek Yönetimine Tabi Ortaklıkların İçindeki Payı	97.409	115.191
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	15.886	3.856
Şerefiye	187.066	161.196
Ertelenmiş Vergi Varlığı	28.647	32.988
Diğer Duran Varlıklar	57.804	60.488
Müşterek Yönetime Tabi Ort. Duran Varlıklar İçindeki Payı	11.521	5.808
KAYNAKLAR	10.403.210	10.607.479
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.732.116	2.093.196
<u>Finansal Borçlar</u>	<u>389.236</u>	<u>499.355</u>
- Finansal Kredilerden Borçlar	385.469	495.706
- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	3.767	3.649
Ticari Borçlar	556.213	522.478
Diğer Borçlar	208.355	376.272
Devam Eden Sözleşmelerin Hakediş Bedelleri	26.142	96.156
Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	37.372	24.272
Borç Karşılıkları	35.668	37.323
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	39.965	43.949
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	87.467	103.183
Müşterek Yön. Tabi Ort. Kısa Vad. Yük. İçindeki Payı	351.698	390.208
Uzun Vadeli Yükümlülükler	2.420.670	2.508.656
<u>Finansal Borçlar</u>	<u>664.728</u>	<u>758.796</u>
- Finansal Kredilerden Borçlar	584.473	674.673
- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	80.255	84.123
Ticari Borçlar	11.477	3.485
Diğer Borçlar	24.090	24.349
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	21.068	20.825
Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	408.578	412.974
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.290.114	1.288.193
Müşterek Yön. Tabi Ort. Uzun Vad. Yük. İçindeki Payı	615	34
Özkaynaklar		
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	5.893.154	5.634.939
Yasal Ödenmiş Sermaye	2.221.689	1.821.689
Ödenmiş Sermaye Düzeltmesi	(78.995)	7.598
Değer Artış Fonları	250.299	221.152
Yabancı Para Çevrim Fonu	(162.272)	(142.523)

Tablo 11. X İşletmesinin 30 Eylül 2010 Tarihinde Sona Eren Dokuz Aylık Döneme Ait Konsolide Gelir Tablosu

Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	201.615	168.162
Geçmiş Yıllar Kârı	2.847.601	2.742.767
Net Dönem Kârı	613.217	816.094
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	357.270	370.688

(Bin TL)	Cari Dönem 01 Ocak– 30 Eylül 2010	Cari Dönem 01 Temmuz– 30 Eylül 2010	Geçmiş Dönem 01 Ocak– 30 Eylül 2009	Geçmiş Dönem 01 Temmuz– 30 Eylül 2009
Satış Gelirleri	5.290.835	1.717.616	6.106.147	1.795.153
Satışların Maliyeti (-)	(4.308.205)	(1.465.409)	(5.031.143)	(1.410.065)
BRÜT KÂR	982.630	252.207	1.075.004	385.088
Pazarlama Satış Dağıtım Gid. (-)	(89.522)	(38.778)	(80.461)	(21.145)
Genel Yönetim Giderleri (-)	(166.302)	(43.913)	(173.822)	(53.019)
Diğer Faaliyet Gelirleri	47.773	13.190	50.175	4.936
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(21.923)	(7.565)	(23.664)	(6.748)
FAALİYET KÂRI	752.656	175.141	847.232	309.112
Öz. Yönt. Değ. Yat. Kâr/Zar. Pay.	-	-	(2.404)	(1.081)
Finansal Gelirler	97.313	10.113	116.429	16.117
Finansal Giderler (-)	(122.876)	63.565	(141.972)	14.182
VERGİ ÖNCESİ KÂR	727.093	248.819	819.285	338.330
Dönem Vergi Gideri (-)	(96.498)	(31.192)	(135.517)	(43.971)
Ertelenmiş Vergi Gideri	453	15.480	(56.711)	(4.824)
DÖNEM KÂRI	631.048	233.107	627.057	289.535
Dönem Kârının Dağıtımı				
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	17.831	4.114	51.276	22.751
Ana Ortaklık Payları	613.217	228.993	575.781	266.784

İşletmenin 01 Ocak – 30 Eylül 2010 dönemine ait faaliyet bölümlendirmesi Tablo 12’de düzenlenmiştir. Ayrıca 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 3. ara döneme ait faaliyet bölümlendirmesi Tablo 13’de düzenlenmiştir.

Ara dönem faaliyet bölümlendirmesinin de kamuoyuna açıklanması gerekli bilgiler TFRS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama standardınının 16 g maddesinde belirtilmiştir.

İşletmenin yıllık finansal tablolarında bölüm bilgisini açıklamasını gerektirdiği durumlarda, işletmenin ara dönem finansal tablolarında da bölüm bilgilerin açıklanması gerekir. Ara dönem bölümsel raporlarda açıklanması gereken finansal bilgiler aşağıdaki gibidir (TFRS 34.16g):

(i) İşletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii tarafından gözden geçirilen bölüm kâr veya zararının ölçümüne dahil edilmesi veya işletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercine

düzenli olarak sunulması durumunda, işletme dışı müşterilerden elde edilen hasılatlar,

(ii) İşletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii tarafından gözden geçirilen bölüm kâr veya zararının ölçümüne dahil edilmesi veya işletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii düzenli olarak sunulması durumunda, bölümler arasında gerçekleşen hasılatlar,

(iii) Bölüm kâr veya zararının ölçümü,

(iv) Son yıllık finansal tablolarda açıklanan tutarlardan kaynaklanan önemli değişikliklere uğrayan toplam varlıklar,

(v) Son yıllık finansal tablolarda bölümlendirme esasından veya bölüm kâr veya zararının ölçüm esasından kaynaklanan farklara ilişkin açıklama,

(vi) Raporlanabilir bölümlerin kâr veya zarar ölçümlerinin toplamının, vergi giderinden (vergi gelirinden) ve durdurulan faaliyetlerden önce işletme kâr veya zararı ile mutabakatı. Ancak, işletme, raporlanabilir bölümlere vergi gideri (vergi geliri) gibi kalemleri tahsis ederse, işletme, bölümlerin kâr veya zararlarının toplamı ile işletmenin bu kalemlerden sonraki kâr veya zararının mutabakatını yapabilir. Önemli mutabakat kalemleri söz konusu mutabakatlarda ayrı olarak belirtilir ve açıklanır.

Bu çerçevede ara dönem bölümsel raporda açıklanan finansal bilgilerin hangi standart maddesi ile ilgili olduğu Tablo 14 ve 15'in son sütununda belirtilmiştir.

İşletme 01 Ocak – 30 Eylül 2010 ve 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 dönemine ait bölümsel raporlamayı düzenledikten sonra geçmiş döneme ait bölümsel raporlamayı da aynı şartlarda Tablo 14 ve 15'de düzenlenmiştir. Fakat işletme 2010 yılında faaliyet bölümlerinde değişikliğe gittiği için, 2009 yılının ara dönem bölümsel raporu 2010 yılı bölümsel rapor formatına göre, TFRS 8 standardının 28'inci maddesi şartları uyarınca yeniden düzenlemiştir.

Tablo 12. X İşletmesinin 01 Ocak - 30 Eylül 2010 Tarihli Ara Dönem Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

	01 Ocak – 30 Eylül 2010						
	(Bin TL)	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam
Satış Gelirleri	1.406.375	415.902	562.428	2.906.130	-	5.290.835	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satış Gelirleri ¹	42.494	-	15.909	-	(58.403)	-	TFRS 34.16gii

Satışların Maliyeti (-)	(1.109.026)	(75.540)	(461.290)	(2.662.349)	-	(4.308.205)	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(48.639)	-	(4.122)	(189)	52.950	-	TFRS 34.16gii
BRÜT KÂR	291.204	340.362	112.925	243.592	(5.453)	982.630	TFRS 34.16giii
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(7.526)	(34.252)	(47.744)	-	-	(89.522)	TFRS 34.16giii
Genel Yönetim Giderleri (-)	(75.084)	(41.343)	(41.710)	(13.698)	5.533	(166.302)	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Gelirleri	28.424	7.622	4.222	12.109	(4.604)	47.773	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(17.471)	(3.664)	(4.091)	(346)	3.649	(21.923)	TFRS 34.16giii
FAALİYET KÂRI	219.547	268.725	23.602	241.657	(875)	752.656	TFRS 34.16giii
Finansal Gelirler	91.144	3.673	5.354	8.756	(11.614)	97.313	TFRS 34.16giii
Finansal Giderler (-)	(84.498)	(6.853)	(14.154)	(25.363)	7.992	(122.876)	TFRS 34.16giii
VERGİ ÖNCESİ KÂR	226.193	265.545	14.802	225.050	(4.497)	727.093	TFRS 34.16giii
Dönem Vergi Gideri (-)	(35.027)	(27.216)	(15.612)	(18.643)	-	(96.498)	TFRS 34.16gvi
Ertelemiş Vergi Gideri	15.482	(13.390)	11.992	(13.631)	-	453	TFRS 34.16gvi
DÖNEM KÂRI	206.648	224.939	11.182	192.776	(4.497)	631.048	TFRS 34.16gvi
Diğer Bölüm Giderleri							
Maddi Duran Varlık Yatırımları	57.883	14.698	16.807	1.573	-	90.961	TFRS 34.16giii
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	867	31	118	564	-	1.580	TFRS 34.16giii
Toplam Yatırım Harcamaları	58.750	14.729	16.925	2.137	-	92.541	TFRS 34.16giii
Amortisman Gideri	87.975	3.715	13.155	61.901	-	166.746	TFRS 34.16giii
İtfa Payları	3.622	105	455	184	-	4.366	TFRS 34.16giii
30 Eylül 2010							
Bölüm Varlıkları	3.729.295	3.111.301	794.152	2.767.853	609	10.403.210	TFRS 34.16gv
Bölüm Yükümlülükleri	911.969	530.506	492.225	2.216.375	1.711	4.152.786	TFRS 34.16gv

¹ Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

Tablo 13. X İşletmesinin 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 Tarihli Ara Dönem Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

	01 Temmuz – 30 Eylül 2010						
	(Bin TL)	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Elemantasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam
Satış Gelirleri	342.647	140.423	217.625	1.016.921	-	1.717.616	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satış Gelirleri ¹	12.066	-	6.511	-	(18.577)	-	TFRS 34.16gii
Satışların Maliyeti (-)	(311.649)	(23.308)	(178.855)	(951.597)	-	(1.465.409)	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(15.546)	-	(2.725)	(36)	18.307	-	TFRS 34.16gii
BRÜT KÂR	27.518	117.115	42.556	65.288	(270)	252.207	TFRS 34.16giii

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama
Uygulaması

Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(2.930)	(21.217)	(14.631)	-	-	(38.778)	TFRS 34.16giii
Genel Yönetim Giderleri (-)	(26.020)	(1.939)	(12.624)	(4.830)	1.500	(43.913)	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Gelirleri	15.621	898	915	279	(4.523)	13.190	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(5.016)	(100)	(3.237)	(239)	1.027	(7.565)	TFRS 34.16giii
FAALİYET KÂRI	9.173	94.757	12.979	60.498	(2.266)	175.141	TFRS 34.16giii
Özkaynak Yönt. Değ. Yat. Kâr/Zarar Payları	-	-	-	-	-	-	TFRS 34.16giii
Finansal Gelirler	13.741	530	(211)	(1.077)	(2.870)	10.113	TFRS 34.16giii
Finansal Giderler (-)	64.759	6.513	(1.441)	(8.136)	1.870	63.565	TFRS 34.16giii
VERGİ ÖNCESİ KÂR	87.673	101.800	11.327	51.285	(3.266)	248.819	TFRS 34.16giii
Dönem Vergi Gideri (-)	(13.015)	(9.190)	(7.031)	(1.956)	-	(31.192)	TFRS 34.16gvi
Ertelemiş Vergi Gideri	5.873	(5.755)	5.252	10.110	-	15.480	TFRS 34.16gvi
DÖNEM KÂRI	80.531	86.855	9.548	59.439	(3.266)	233.107	TFRS 34.16gvi
Diğer Bölüm Giderleri							
Maddi Duran Varlık Yatırımları	29.495	13.712	7.404	448	-	51.059	TFRS 34.16giii
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	-	-	77	59	-	136	TFRS 34.16giii
Toplam Yatırım Harcamaları							TFRS 34.16giii
Amortisman Gideri	45.153	1.309	4.781	20.776	-	72.019	TFRS 34.16giii
İtfa Payları	2.928	36	167	62	-	3.193	TFRS 34.16giii

¹ Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

Tablo 14. X İşletmesinin 01 Ocak - 30 Eylül 2009 Tarihli Ara Dönem Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

(Bin TL)	01 Ocak - 30 Eylül 2009 ¹						
	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Satış Gelirleri	2.275.268	472.950	490.718	2.867.211	-	6.106.147	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satış Gelirleri ²	105.317	-	30.343	-	(135.660)	-	TFRS 34.16gii
Satışların Maliyeti (-)	(1.977.044)	(63.856)	(378.356)	(2.611.887)	-	(5.031.143)	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(107.185)	-	(5.720)	(160)	113.065	-	TFRS 34.16gii
BRÜT KÂR	296.356	409.094	136.985	255.164	(25.595)	1.075.004	TFRS 34.16giii
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(7.915)	(18.680)	(53.866)	-	-	(80.461)	TFRS 34.16giii
Genel Yönetim Giderleri (-)	(67.029)	(52.767)	(47.095)	(11.894)	4.963	(173.822)	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Gelirleri	28.761	2.098	4.588	15.873	(1.145)	50.175	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(13.626)	(1.404)	(12.186)	13	3.539	(23.664)	TFRS 34.16giii

FAALİYET KÂRI	236.547	338.341	28.426	259.156	(15.238)	847.232	TFRS 34.16giii
Özkaynak Yönt. Değ. Yat. Kâr/Zarar Payları	-	-	(2.404)	-	-	(2.404)	TFRS 34.16giii
Finansal Gelirler	96.978	5.352	6.715	20.118	(12.734)	116.429	TFRS 34.16giii
Finansal Giderler (-)	(68.164)	(14.923)	(22.232)	(45.848)	9.195	(141.972)	TFRS 34.16giii
VERGİ ÖNCESİ KÂR	265.361	328.770	10.505	233.426	(18.777)	819.285	TFRS 34.16giii
Dönem Vergi Gideri (-)	(79.537)	(51.425)	(4.555)	-	-	(135.517)	TFRS 34.16gvi
Ertelemiş Vergi Gideri	6.112	(3.081)	(2.499)	(57.243)	-	(56.711)	TFRS 34.16gvi
DÖNEM KÂRI	191.936	274.264	3.451	176.183	(18.777)	627.057	TFRS 34.16gvi
Diğer Bölüm Giderleri							
Maddi Duran Varlık Yatırımları	59.825	63.917	28.421	16.999	-	169.162	TFRS 34.16giii
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	194	391	119	605	-	1.307	TFRS 34.16giii
Toplam Yatırım Harcamaları							TFRS 34.16giii
Amortisman Gideri	90.174	4.241	17.205	62.701	-	174.321	TFRS 34.16giii
İtfa Payları	211	166	595	184	-	1.156	TFRS 34.16giii
	30 Eylül 2009 ¹						
Bölüm Varlıkları	3.829.202		791.361	2.792.231	903	10.607.479	TFRS 34.16gv
Bölüm Yükümlülükleri	1.289.186	582.525	494.933	2.233.801	1.407	4.601.852	TFRS 34.16gv

¹ Şirketin faaliyet bölümlerinde yapılan değişiklikler nedeniyle TFRS 8 standardının 28'inci maddesi uyarınca geçmiş dönem bölümsel raporlama bilgileri yeniden düzenlenmiştir.

² Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

Tablo 15. X İşletmesinin 01 Temmuz - 30 Eylül 2009 Tarihli Ara Dönem Faaliyet Bölümlendirmesi Tablosu

	01 Temmuz – 30 Eylül 2009 ¹						
	(Bin TL)	İnşaat	Turizm	Üretim ve Ticaret	Enerji	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam
Satış Gelirleri	732.394	147.494	164.073	751.192	-	1.795.153	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satış Gelirleri ²	28.882	-	8.319	-	(37.201)	-	TFRS 34.16gii
Satışların Maliyeti (-)	(583.448)	(21.903)	(131.419)	(673.295)	-	(1.410.065)	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışların Maliyeti (-)	(35.360)	-	3.666	(35)	31.729	-	TFRS 34.16gii
BRÜT KÂR	142.468	125.591	44.639	77.862	(5.472)	385.088	TFRS 34.16giii
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	(2.367)	(5.372)	(13.406)	-	-	(21.145)	TFRS 34.16giii
Genel Yönetim Giderleri (-)	(22.778)	(16.413)	(11.502)	(3.923)	1.597	(53.019)	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Gelirleri	3.117	187	(11.417)	1.499	11.550	4.936	TFRS 34.16giii
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(5.996)	(652)	10.695	36	(10.831)	(6.748)	TFRS 34.16giii

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama Uygulaması

FAALİYET KÂRI	114.444	103.341	19.009	75.474	(3.156)	309.112	TFRS 34.16giii
Özkaynak Yönt. Değ. Yat. Kâr/Zarar Payları	-	-	(1.081)	-	-	(1.081)	TFRS 34.16giii
Finansal Gelirler	28.979	2.388	(7.707)	(1.084)	(6.459)	16.117	TFRS 34.16giii
Finansal Giderler (-)	15.283	7.639	(785)	(13.330)	5.375	14.182	TFRS 34.16giii
VERGİ ÖNCESİ KÂR	158.706	113.368	9.436	61.060	(4.240)	338.330	TFRS 34.16giii
Dönem Vergi Gideri (-)	(25.477)	(18.331)	(163)	-	-	(43.971)	TFRS 34.16gvi
Ertelenmiş Vergi Gideri	4.347	1.218	(3.021)	(7.368)	-	(4.824)	TFRS 34.16gvi
DÖNEM KÂRI	137.576	96.255	6.252	53.692	(4.240)	289.535	TFRS 34.16gvi
Diğer Bölüm Giderleri							
Maddi Duran Varlık Yatırımları	(8.935)	21.131	2.073	1.897	-	16.166	TFRS 34.16giii
Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırımları	26	72	10	196	-	304	TFRS 34.16giii
Toplam Yatırım Harcamaları							TFRS 34.16giii
Amortisman Gideri	29.843	1.623	5.503	20.115	-	57.084	TFRS 34.16giii
İfta Payları	80	57	172	56	-	365	TFRS 34.16giii

¹ Şirketin faaliyet bölümlerinde yapılan değişiklikler nedeniyle TFRS 8 standardının 28'inci maddesi uyarınca geçmiş dönem bölümsel raporlama bilgileri yeniden düzenlenmiştir.

² Bölüm içi satış gelirlerinin ölçülmesi ve raporlanmasında normal piyasa fiyatı kullanılmaktadır.

İşletmenin 01 Ocak – 30 Eylül 2010 dönemine ait coğrafi bölümlendirmesi Tablo 16'da düzenlenmiştir. Ayrıca 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 3'üncü ara döneme ait coğrafi bölümlendirmesi Tablo 17'de düzenlenmiştir.

Ara dönem coğrafi bölümlendirme de kamuoyuna açıklanması gerekli bilgiler daha önce verilen TFRS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama standardının 16 g maddesinde belirtilmiştir.

İşletme 01 Ocak – 30 Eylül 2010 ve 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 dönemine ait coğrafi bölümsel raporlamayı düzenledikten sonra geçmiş döneme ait coğrafi bölümsel raporlamayı da aynı şartlarda Tablo 18 ve 19'da düzenlemiştir.

Tablo 16. X İşletmesinin 01 Ocak - 30 Eylül 2010 Tarihli Ara Dönem Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Ocak - 30 Eylül 2010						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	3.658.925	1.356.686	196.450	78.774	-	5.290.835	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışlar	52.871	5.532	-	-	(58.403)	-	TFRS 34.16gii
Yatırım Harcamaları	41.745	41.487	6.591	2.718	-	92.541	TFRS 34.16giii
	30 Eylül 2010						
Bölüm Varlıkları	5.974.557	3.773.750	555.406	98.888	-	10.402.601	TFRS 34.16gv

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

Tablo 17. X İşletmesinin 01 Temmuz - 30 Eylül 2010 Tarihli Ara Dönem Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Temmuz - 30 Eylül 2010						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	1.267.081	332.790	92.390	25.355	-	1.717.616	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışlar	17.079	1.498	-	-	(18.577)	-	TFRS 34.16gii
Yatırım Harcamaları							TFRS 34.16giii

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

Tablo 18. X İşletmesinin 01 Ocak - 30 Eylül 2009 Tarihli Ara Dönem Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Ocak - 30 Eylül 2009						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	3.773.947	1.743.862	485.327	103.011	-	6.106.147	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışlar	78.010	57.650	-	-	(135.660)	-	TFRS 34.16gii
Yatırım Harcamaları	59.648	97.859	9.218	3.746	-	170.471	TFRS 34.16giii
	30 Eylül 2009						
Bölüm Varlıkları	5.797.466	4.050.419	674.275	84.416	-	10.606.576	TFRS 34.16gv

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

Tablo 19. X İşletmesinin 01 Temmuz - 30 Eylül 2009 Tarihli Ara Dönem Coğrafi Bölümlendirme Tablosu

(Bin TL)	01 Temmuz - 30 Eylül 2009						
	Türkiye	Rusya	Avrupa ¹	Kuzey Afrika ¹	Eleminasyon (TFRS 8.28)	Konsolide Toplam	İlgili Standart Maddesi
Net Satışlar	1.081.694	497.362	179.672	36.425	-	1.795.153	TFRS 34.16gi
Bölüm İçi Satışlar	22.060	15.141	-	-	(37.201)	-	TFRS 34.16gii
Yatırım Harcamaları	-	-	-	-	-	-	TFRS 34.16giii

¹ Grup, bölüm hasılatının, bölüm kâr ve zararının veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerinin toplamına oranı yüzde 10'dan az olmasına rağmen, bilgi amaçlı bu bölümlere ait raporlamayı göstermiştir. (TFRS 8.14)

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Birçok alanda ve ülkede faaliyet gösteren işletmelerin yönetilmesi ve performans analizlerinin yapılarak geleceğe dönük kararların alınabilmesi gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Ayrıca kârlılık oranları, büyüme fırsatları ve riskler bir faaliyetten diğerine, bir coğrafyadan diğerine önemli derecede değişiklikler gösterebilmektedir. Bundan dolayı farklı sektörlerde veya farklı coğrafyalarda faaliyet gösteren işletmeler, faaliyet gösterdiği ekonomik çevreyi ve işletmenin gelişim durumunu anlamak için, bölümleri hakkında finansal bilgileri de sunmalıdır.

IASB tarafından gerçekleştirilen IAS 14 standardından IFRS 8 standardına geçiş aşaması, diğer finansal raporlama standartlarının değişimi ile karşılaştırıldığında, çok kısa sürede ve başarı ile gerçekleştirilmiştir. Fakat yayınlanan IFRS 8 standardının büyük kısmının SFAS 131 standardından alınmış olması, bu değişimin ve IASB'in saygınlığının tartışılmasına sebep olmuştur. Bu durumun IASB ve FASB'in yürütmüş olduğu daha güncel ve rekabetçi finansal raporlama standartlarının oluşturulması sürecini zedelediği düşünülmektedir. Bu değişim sürecinin aceleyle getirilmesi, akademik çevrelerden ve paydaşlardan yeteri kadar faydalanılmamış olması, gelecekte bölümsel raporlama ile ilgili çeşitli uyum problemlerinin yaşanmasına zemin oluşturmuştur. Sonuç olarak IFRS 8 standardının SFAS 131 standardından farklı bir standart olduğunu savunan çevreler, ironi yapmaktan öteye gidememektedir.

Birçok eksiklerine rağmen IAS 14 ve SFAS 131 standartlarının sağladığı en önemli fayda, işletmelere bölümsel raporlama alışkanlığı kazandırmasıdır. İşletmeler bu standartlar sayesinde sadece konsolide finansal tablolar düzenlemenin yanında, yaptıkları faaliyetlere bölümsel raporlamayı da ilave ederek, bu konuda bir vizyon edinmişlerdir.

IFRS 8 standardının anlaşılması ve uygulanmasında, bu sebeplerden dolayı bir zorluk yaşanmadığı görülmektedir. Fakat bazı işletmelerin mevcut finansal raporlama alışkanlıklarından kolaylıkla vazgeçmediği düşünüldüğünde, geçiş döneminde bazı sorunların yaşanması da kaçınılmazdır.

IFRS 8 standardının kullanımının yaygınlaşması için, işletmelerin finansal tablolarının konsolidasyon işlemlerine entegre edilmesi gerekmektedir. Buradaki en büyük engel muhasebe programlarının IFRS 8 standardı şartlarına uygun olarak dizayn edilmemiş olmasıdır. İşletmeler standardın kullanımını kolaylaştırmak için, muhasebe organizasyonlarını yeniden düzenleyerek eş zamanlı konsolidasyonu sağlamak zorundadır. Tüm bu düzenlemeler sonucunda bölümsel raporlama bilgilerinin sürekli ve doğru bir şekilde sağlanmasının yanında, doğrulanması da mümkün olacaktır

Küreselleşmenin Türkiye'deki etkileri ile birlikte işletmelerin bölümsel raporlama ihtiyaçları son onbeş yılda ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki işletmeler için yeni olan bölümsel raporlama uygulamalarında, gelişmiş ülke işletmeleri ile karşılaştırıldığında, pek bir farkın olmadığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi ise Türkiye'deki işletmelerin dinamik yapısı ve TMSK'nın ilgili standartları diğer ülkelerle eş zamanlı olarak uygulamaya koymasındadır.

Türkiye'de çok kısa geçmişe sahip bölümsel raporlama uygulamaları işletmeler tarafından tam olarak anlaşılammışken, TFRS 8 standardı ile yapılan önemli değişiklikler, uygulama alanında önemli sıkıntılar yaratmıştır. İMKB'de işlem gören şirketlerin bölümsel raporları incelendiğinde, şirketlerin çok farklı uygulamalar yaptığı ve hatta bazı şirketlerin standart şartlarının dışına çıktığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen problemlere ışık tutmak amacıyla, kurgulanan bir şirketin, 2010 yılında hazırlayacağı TFRS 8 standardı şartlarına uygun bölümsel raporlar oluşturulmuştur. Uygulama çalışmasının, bölümsel raporlama uygulamalarını tam olarak kavrayamamış işletmelere bir model oluşturması beklenmektedir.

6. KAYNAKÇA

- A Practical Guide to Segment Reporting 2008. Erişim Tarihi: 15.02.2010, http://www.pwc.com/en_GX/gx/ifrs-reporting/pdf/segment-reporting.pdf.
- Benjamin, S.J., A. Muthaiyah, M.S. Marathamuthu, ve U. Murugaiah 2010. "A Study of Segment Reporting Practices: A Malasian Perspective" A Journal of Applied Business Research, Vol. 26, Issue 3, 31-41.
- Coller, M. ve B.G. Pierce 1999. "The New Segment Information: Is it any

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Getirdikleri ve Bir Bölümsel Raporlama Uygulaması

better?” Journal of Financial Statement Analysis, Vol. 4, Issue 2, 65-72.

TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardı. Erişim Tarihi: 10.03.2010, http://www.tmsk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=145&Itemid=69.

TMS 14 Bölümlere Göre Raporlama Standardı. Erişim Tarihi: 10.03.2010, www.tmsk.org.tr/tms_seti/TMSdoc/20060303-TMS14.doc.

TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama Standardı. Erişim Tarihi: 10.03.2010, http://www.tmsk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=145&Itemid=69.

Uyar, A. ve H.A. Güngörmüş, 2009. “TFRS 8 Faaliyet Bölümleri Standardının Uygulanmasına İlişkin İMKB’de İşlem Gören Sanayi Şirketleri Üzerinde Bir Araştırma” Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 427-439.

Veron, N. 2007. “EU Adoption of the IFRS Standart on Operating Segments, Presentation Research Fellow at Bruegel to the Economic and Monetary Affairs Committee of European Parliament 19 September” Erişim Tarihi: 15.02.2010, http://veron.typepad.com./main/files/Euoparl_IFRS_Sep07pdf.

Copyright of World of Accounting Science is the property of Muhasebe Bilim Dunyasy Dergisi and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.